

Information om afsoning af fængselsstraf

Information om afsoning af fængselsstraf

I denne folder kan du læse om de vigtigste regler, der gælder for afsoning af fængselsstraf. Hvis du vil vide mere, kan du låne regler og love hos personalet. Du kan også altid spørge personalet, hvis der er noget, du er i tvivl om.

Fængsel eller arresthus?

Fængselsstraf afsones normalt i et fængsel.

Hvis din straf er kort, eller andre særlige forhold taler for det, skal du måske afsones i et arresthus eller i Københavns Fængsler ("Vestre Fængsel"). Her gælder på mange områder samme regler som for et lukket fængsel, se nedenfor.

Åbent eller lukket fængsel?

Fængselsstraf afsones normalt i et åbent fængsel. Direktoratet for Kriminalforsorgen kan dog bestemme, at straffen skal afsones i et lukket fængsel, f.eks. hvis din straf er lang.

I et lukket fængsel er der mere personale og kontrol end i et åbent fængsel. Et lukket fængsel har også strengere regler om f.eks. penge, telefonering, besøg og udgang. Se nærmere nedenfor.

Halvåbne afdelinger

Hvis du kan anbringes i eller overføres til lukket fængsel, kan der i nogle tilfælde i stedet blive tale om anbringelse i eller overførsel til halvåben afdeling. Der findes halvåbne afdelinger i de fleste åbne fængsler. Du kan få nærmere oplysninger om de halvåbne afdelinger hos personalet.

Overførsel til lukket fængsel

Hvis du misbruger den større frihed, du har i et åbent fængsel, risikerer du at blive overført til et lukket fængsel. Det vil normalt ske, hvis du f.eks. forlader fængslet uden tilladelse, indsmugler eller misbruger narkotika eller alkohol, optræder truende eller voldeligt eller i øvrigt begår kriminalitet i eller uden for fængslet.

Du kan spørge personalet om dine muligheder for på et senere tidspunkt at blive overført til et åbent fængsel.

Strafberegning

Efter dommen, eller når du er ankommet til fængslet, får du en såkaldt strafberegning. Her får du de vigtige tidspunkter for din afsoning at vide, f.eks. datoen for endt straf, hvor du senest skal løslades. Du får også datoer for, hvornår der måske kan blive tale om udgang og prøveløsladelse.

Hvis du ikke er enig i strafberegningen, kan du klage efter de almindelige regler, se afsnittet om *Klager*. Er du uenig i fortolkningen af dommen, kan du kræve, at din strafberegning forelægges for retten.

Fællesskab

I fængslerne er du normalt sammen med andre indsatte i arbejdstiden og i fritiden. I de fleste fængsler har du mulighed for at være alene i din celle/stue i fritiden og om natten. I nogle fængsler er der også mulighed for at afsone straffen helt uden fællesskab med andre indsatte.

I arresthusene og i Københavns Fængsler er der mere begrænsede muligheder for fællesskab.

Der gælder særlige regler for fællesskab, hvis du er under 18 år. Spørg eventuelt personalet.

Personlig, social og juridisk hjælp

Mens du afsoner, kan du navnlig få hjælp og rådgivning af personalet i din afdeling. Du kan også tale med afdelingspersonalet eller med fængslets socialrådgiver om dine og din families personlige og sociale problemer.

Når du er ankommet til fængslet eller arresthuset, vil du blive vejledt om dine rettigheder, pligter og øvrige forhold, der gælder under afsoningen. Hvis du afsoner en dom på mere end fire måneder, skal institutionen i samarbejde med dig udarbejde en plan for afsoningen og tiden efter løsladelsen. En sådan plan skal også udarbejdes i nogle tilfælde, selv om straffen er kortere.

Hvis du har brug for anden særlig bistand, kan du komme i kontakt med stedets præst, sygeplejerske, læge, tandlæge, lærer og fængslets/arresthusets ledelse. Har du spørgsmål om din straffedom, kan du søge hjælp hos din forsvarer. Andre juridiske spørgsmål vil i et vist omfang kunne besvares af socialrådgiveren eller fængslets/arresthusets ledelse. Personalet kan også henvise dig til advokater, der yder offentlig retshjælp.

Genstande og penge

Du får bl.a. udleveret inventar, sengetøj, håndklæder og arbejdstøj. Du kan i et vist omfang medbringe personlige genstande, f.eks. tøj og billeder.

Reglerne for, hvilke egne genstande du kan have med dig, er forskellige i lukkede fængsler, åbne fængsler og arresthuse.

Spørg eventuelt personalet, om du kan få udleveret tilsendte ejendele og penge eller få tilladelse til at sende dine penge eller ejendele ud af fængslet. Det er normalt ikke tilladt at sende penge ud af et lukket fængsel, medmindre der er tale om arbejdsvederlag.

Institutionen er som hovedregel ikke ansvarlig for beskadigelse, ødelæggelse eller tyveri af dine genstande.

Mad/drikke mv.

Som hovedregel får du udbetalt kostpenge, hvis du afsoner i et fængsel, så du selv kan købe mad. I arresthusene får du færdiglavet mad. Lægen kan af helbredsmæssige grunde ordinere særkost. Hvis du er vegetar eller af religiøse grunde har behov for særlig kost, følges disse særlige krav til maden. Du kan spørge afdelingspersonalet eller eventuelt præsten.

Du kan købe kaffe, tobak og andre forbrugsvarer i fængslet eller arresthuset. Udvalget er forskelligt fra institution til institution.

Arbejde og uddannelse

Hvis du afsoner i et fængsel, har du ret og pligt til at være beskæftiget med arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, herunder behandling. Du får udbetalt arbejdspenge for beskæftigelsen. Hvis lægen sygemelder dig, får du sygevederlag.

Hvis du afsoner i et arresthus, har du ret til beskæftigelse, men ikke pligt til det.

Tilbuddene om arbejde og uddannelse er forskellige fra institution til institution, og de er begrænsede i arresthusene. I et fængsel kan du typisk arbejde med produktionsarbejde i et værksted, med land- og skovbrug, rengøring, bygningsvedligeholdelse eller vedligeholdelse af park og anlæg. I et arresthus vil det ofte være simpelt produktionsarbejde og bygningsvedligeholdelse.

Undervisning foregår på fængslets egen skole eller varetages af lærere tilknyttet arresthuset og vil typisk bestå i almen voksenuddannelse eller specialundervisning.

Der bliver så vidt muligt taget hensyn til dine egne ønsker og evner. Spørg eventuelt personalet om mulighederne.

Du kan i særlige tilfælde få tilladelse til arbejde eller uddannelse uden for fængslet ("frigang") eller til at passe dit eget arbejde fra fængslet. Hvis du har arbejdsindtægt, f.eks. ved frigang til beskæftigelse, skal du normalt betale for dit ophold i institutionen. Det kan du få mere at vide om hos personalet.

Behandling

Hvis du har et særligt behov for behandling, vil du i nogle tilfælde have mulighed for at afsone i en institution uden for Kriminalforsorgen. Hvis det ikke kan lade sig gøre, har Kriminalforsorgen en række forskellige behandlingstilbud, som du måske kan gøre brug af, f.eks. hvis du har et alkohol- eller narkotikamisbrug eller er dømt for vold eller seksualkriminalitet. Kriminalforsorgen har særlige pjecer om muligheder for behandling mv. Spørg eventuelt personalet om det.

Fritid

Du har normalt ret til mindst én times ophold i fri luft om dagen ("gårdtur").

Du har mulighed for at høre radio, se tv og læse aviser, blade og bøger. Spørg eventuelt personalet om mulighederne for at leje radio og tv og for at låne eller købe blade, aviser mv.

Tilbuddene i fritiden er mest varierede i de åbne fængsler og ret begrænsede i arresthusene. I fængslerne tilbydes sport, konditionstræning, diverse hobbyaktiviteter mv. Spørg eventuelt personalet.

Religion

I fængsler og i nogle arresthuse holdes gudstjeneste. Du har ret til at tale med en præst eller lignende fra dit trossamfund. Ud over fængselspræsten, der tilhører folkekirken, er der i nogle institutioner fast tilknyttet personer fra andre trossamfund, f.eks. imamer og personer fra det katolske trossamfund. Fængselspræsten eller personalet kan i øvrigt sørge for kontakt til en udefrakommende præst eller lignende fra dit trossamfund.

Hvis din religion forbyder dig at være beskæftiget på visse dage, skal din arbejdstid tilrettelægges efter det.

Sygdom

Der er en læge knyttet til fængslet/arresthuset. Efter indsættelsen bliver du tilbudt en samtale med lægen eller sygeplejersken. Hvis du i øvrigt mener, at du har brug for læge, skal du sige det til personalet, som så vil underrette lægen/sygeplejersken.

Det er lægen, der skønner, om du bør behandles, og om behandling skal ske i en af Kriminalforsorgens institutioner eller på et almindeligt sygehus.

Tandbehandling

Du har ret til visse former for tandbehandling. I visse tilfælde skal du selv betale udgiften. Spørg eventuelt personalet.

Besøg

Du har ret til at få besøg i mindst en time, og så vidt muligt i to timer om ugen. I fængslerne er der ofte mulighed for flere og længere besøg. Dine besøgende skal normalt godkendes på forhånd.

Besøgene overværes normalt ikke af personalet. Du har ret til uovervåget besøg af din forsvarer i den straffesag, som har ført til din indsættelse i institutionen, eller i en verserende straffesag mod dig. Det samme gælder andre advokater, der er antaget til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Hvis du ikke har familie eller venner, der kan besøge dig, kan du spørge personalet om muligheden for at få besøg af en besøgsven.

Du har normalt adgang til at få besøg af pressen, men Kriminalforsorgen skal give tilladelse til det.

Telefon

I åbne fængsler er der mønt- eller korttelefoner. I lukkede fængsler og arresthuse kan du kun telefonere, hvis du har fået særlig tilladelse. Du skal som hovedregel selv betale for din telefonsamtale. Personalet ringer op og vil normalt overhøre din samtale. På de fleste afdelinger i de lukkede fængsler og på Københavns Fængsler er der dog særlige ordninger med korttelefoner. Det kan personalet fortælle dig mere om.

Det er forbudt at have en mobiltelefon med i fængslet. I lukkede fængsler og arresthuse er det strafbart at have en mobiltelefon med ind. Det er

også strafbart, hvis dine venner eller familie har en mobiltelefon med, når de er på besøg hos dig i et lukket fængsel eller et arresthus.

Breve

Dine breve bliver ikke gennemlæst, medmindre det skønnes nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen. Af samme grunde kan et brev tilbageholdes.

Breve til dig vil normalt blive åbnet, og konvoluttens indhold kontrolleret, mens du ser på det.

Breve, du sender fra lukkede fængsler eller arresthuse, vil blive kontrolleret før afsendelse. I åbne fængsler kontrolleres breve i almindelighed ikke før afsendelse.

Personalet må ikke åbne breve til og fra følgende myndigheder: Justitsministeren, direktøren for Kriminalforsorgen, domstolene, Den Særlige Klageret, Procesbevillingsnævnet, anklagemyndigheden, politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, andre offentlige myndigheder, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Den Europæiske Torturkomité, FN's Menneskerettighedskommission, FN's Torturkomité, forsvareren i din straffesag eller i en verserende sag, herunder om prøveudskrivning fra forvaring. Det samme gælder breve til og fra advokater, der er antaget til at blive beskikket som offentlige forsvarere. Derimod kan sådanne breve gennemlyses for at hindre indsmugling.

Hvis du har svært ved at skrive, bør du sige det til personalet, som da vil hjælpe dig med f.eks. båndoptager eller med udvidet adgang til at telefonere.

Valg mv.

Du har ret til at brevstemme ved folketingsvalg, kommunalvalg mv. Du har også ret til at deltage i anden form for lovlig, politisk virksomhed.

Talsmandsordning mv.

De indsatte har ret til indflydelse på generelle forhold i institutionen. Det kan ske gennem talsmænd valgt af de indsatte.

Udgang

De fleste indsatte i et åbent fængsel får regelmæssig udgang hver tredje weekend ("orlov"). Du kan tidligst få orlov efter 30 dages ophold i fængslet, og i nogle tilfælde vil der gå væsentlig længere tid.

Der er også mulighed for orlov fra et lukket fængsel, men dette kan ikke opnås så tidligt som i et åbent fængsel. Spørg eventuelt personalet.

Hvis du misbruger en udgang, f.eks. ved at udeblive, forsøge at indsmugle stoffer eller alkohol eller ved at begå ny kriminalitet, kan udgangstilladelsen tages fra dig. Tilladelsen kan også blive taget fra dig, hvis du f.eks. misbruger, besidder eller sælger stoffer inde i fængslet. Hvis du er i et åbent fængsel, risikerer du desuden at blive overført til lukket fængsel.

Som indsat har du mulighed for at få udgang til særlige formål, f.eks. hvis personer, der står dig nær, bliver alvorligt syge eller dør. Tilladelse til udgang kræver altid, at der er et formål med udgangen, der kan godkendes, og at der ikke er fare for misbrug. Udgang kan i visse tilfælde være med ledsager.

Løsladelse på prøve

Indsatte bliver normalt løsladt på prøve, når to tredjedele af straffen er afsonet. I almindelighed gælder det dog kun, hvis din straf er på mindst tre måneder.

I visse tilfælde kan du blive prøveløsladt mellem halv tid og to tredjedele tid. Det kan bl.a. være tilfældet, hvis du under afsoningen har gjort en særlig indsats for at undgå at komme ud i ny kriminalitet, f.eks. ved at deltage i behandling for et narko- eller et alkoholmisbrug. Spørg eventuelt personalet.

Livstidsdømte kan prøveløslades, når 12 år af straffen er udstået.

Det er fængslet eller Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen), der afgør, om du bliver prøveløsladt. Hvis man skønner, at prøveløsladelse er utilrådelig, fordi der er fare for, at du vil begå ny kriminalitet, kan prøveløsladelse nægtes.

Ved prøveløsladelsen fastsættes en prøvetid. Hvis du begår ny kriminalitet i prøvetiden, lægges resten af din straf normalt oven i den nye straf.

I nogle tilfælde kan du kun blive prøveløsladt på vilkår om tilsyn af Kriminalforsorgen. Desuden kan der være særlige vilkår om f.eks. behandling af alkoholisme. Hvis du overtræder vilkårene, kan Kriminalforsorgen bestemme, at du skal tilbage til fængslet (genindsættes).

Regler, påbud og forbud

Du har ret til at se, hvad der står i Kriminalforsorgens regler og i De Europæiske Fængselsregler, samt hvad fængslet eller arresthuset har af særlige regler.

Alkohol og narkotika er forbudt. Det samme gælder medicin, der ikke er ordineret af en læge.

Det er strafbart at flygte fra fængslet/arresthuset.

Du skal i øvrigt rette dig efter de gældende regler og personalets anvisninger.

Disciplinærstraf mv.

Hvis du overtræder reglerne, kan du idømmes en disciplinærstraf i form af advarsel, bøde eller straffecelle. Du har ret til at udtale dig, inden afgørelsen træffes, og til at få en begrundelse for afgørelsen. Du kan også i visse tilfælde blive frataget retten til fællesskab ("udelukkelse fra fællesskab"). Se under *Klager*.

Undersøgelse

Når du indsættes i fængslet/arresthuset, kan du blive undersøgt (visiteret). Det betyder, at personalet undersøger, om du medbringer genstande, som du ikke må have i fængslet/arresthuset. Hvis det kræves, skal du tage alt tøjet af – også selv om det er i strid med din religion. En sådan undersøgelse bliver foretaget af ansatte af samme køn som du selv.

Du kan også blive undersøgt i løbet af dit ophold, f.eks. før og efter besøg. Af hensyn til sikkerheden vil dit opholdsrum også kunne blive undersøgt.

Du kan også blive pålagt at afgive en urinprøve for at undersøge, om du har indtaget euforiserende stoffer.

Magtanvendelse mv.

I visse tilfælde har personalet ret til at bruge magt og sikringsmidler. Personalet kan f.eks. bruge forskellige greb eller håndjern.

Enhver form for magtanvendelse er undergivet meget nøje kontrol, og ganske bestemte betingelser skal være opfyldt. Magtanvendelsen skal være så skånsom som muligt og skal være nødvendig for at opnå formålet. Se under *Klager*.

Erstatning for uforskyldte indgreb

Du har ret til erstatning, hvis du uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, uforskyldt har været anbragt i forhørs-celle, strafcelle eller sikringscelle eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab. Hvis du har været udsat for andre uforskyldte indgreb, kan du i visse tilfælde, når særlige betingelser er til stede, få erstatning.

Klager

Du har altid ret til at udtale dig, før din sag behandles. Alle afslag og afgørelser, der ikke giver dig medhold, skal normalt begrundes. Du har ret til at få afgørelsen skriftligt. Du har også ret til, efter de almindelige regler om aktindsigt, at få en kopi af det skriftlige materiale, der findes, og til at udtale dig om det, før afgørelsen træffes. Du skal vejledes om dine muligheder for at klage.

Der gælder særlige regler i sager om valg af afsoningsinstitution, udelukkelse fra fællesskab og overførsel imellem Kriminalforsorgens institutioner. I disse sager er der ikke ret til aktindsigt, og dermed også en begrænset ret til at få en begrundelse for afgørelsen.

Du kan klage til fængslets/arresthusets ledelse eller Direktoratet for Kriminalforsorgen over personalets afgørelser.

Hvis du vil klage til Direktoratet for Kriminalforsorgen, skal du gøre det inden to måneder efter, at du fik afgørelsen meddelt.

Når direktoratet har afgjort din klage, har du i nogle sager mulighed for at kræve afgørelsen indbragt for retten. Dette gælder afgørelser vedrørende

- straffetidsberegning
- visse afgørelser vedrørende tilbageholdelse af breve
- afgørelser om disciplinærstraf i form af strafcelle i mere end syv dage
- visse afgørelser om konfiskation af genstande eller penge

- visse afgørelser om, at der skal ske modregning i dit arbejdsvederlag
- afslag på prøveløsladelse efter udståelse af to tredjedele af en tidsbestemt straf eller 14 år af en livstidsdom
- visse afgørelser vedrørende genindsættelse
- visse afgørelser om afslag på erstatning for uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen.

Når der træffes afgørelse i en konkret sag, vil du blive vejledt om, hvorvidt du kan forlange afgørelsen indbragt for retten. Ønsker du en afgørelse indbragt for retten, skal du bede om det, inden fire uger efter afgørelsen er meddelt dig.

I andre sager kan du indbringe afgørelsen for Folketingets Ombudsmand. Ombudsmanden kan ikke selv ændre en afgørelse, men kan bede Direktoratet for Kriminalforsorgen om at se på sagen igen. Ombudsmandens henstillinger vil i praksis blive fulgt.

Persondataloven

Når du er indsat i en af Kriminalforsorgens institutioner, vil der blive indsamlet og behandlet personlige oplysninger om dig ved hjælp af elektronisk databehandling.

Ifølge persondataloven har du mulighed for at gøre brug af følgende rettigheder:

- Ret til at blive orienteret om indsamling af oplysninger til brug for edb-behandling
- Ret til at bede om indsigt i de oplysninger, der behandles
- Ret til at kræve berigtigelse, sletning eller blokering af oplysninger, der er urigtige, vildledende eller på lignende måde er behandlet på edb i strid med lovgivningen.

Særligt for udlændinge

Regler

De vigtigste regler for afsoning findes på engelsk. Dem kan du låne hos personalet.

Sprogproblemer

Normalt vil du kunne tale engelsk eller tysk med personalet. Taler du ikke disse sprog, vil enten nogen blandt personalet eller en medindsat eventuelt kunne hjælpe dig med tolkning.

Personalet kan tilkalde en tolk udefra, hvis det er nødvendigt og praktisk muligt.

Talsmand

I nogle institutioner er der en særlig talsmand for de udenlandske indsatte.

Ambassade mv.

Du har mulighed for at komme i kontakt med dit lands ambassade eller konsulat. Spørg eventuelt personalet.

Valg mv.

Du har i visse tilfælde ret til at stemme ved kommunalvalg mv. Spørg eventuelt personalet.

Overførsel til hjemlandet

Der er i visse tilfælde mulighed for, at du kan afsone din straf i hjemlandet. Spørg eventuelt personalet.

Udvisning

Hvis retten har bestemt, at du skal udvises ved løsladelsen, skal du normalt afsone din straf i et lukket fængsel.

Hvis du skal udvises, har du mulighed for at blive løsladt på prøve tidligere end normalt. Du kan blive løsladt, når halvdelen af straffen er afsonet, hvis indrejseforbuddet er for bestandig; eller når 7/12 af straffen er afsonet, hvis indrejseforbuddet er tidsbegrænset. Selv om du ikke ønsker prøveløsladelse, f.eks. fordi du prøver at få dommen til udvisning ændret, vil du blive løsladt efter to tredjedele af straffen. Politiet bestemmer, hvordan du skal udvises, og vil normalt sørge for, at udvisningen bliver gennemført ved løsladelsen. Spørg eventuelt personalet eller din forsvarsadvokat, hvis du er i tvivl om noget vedrørende udvisningen.

Særligt til pårørende

Ønsker du at besøge en indsat, skal du normalt indhente besøgstilladelse fra institutionen. Institutionen vejleder nærmere om de regler, der gælder for besøg, herunder om bestilling af besøgstid, hvilke genstande der må medbringes ved besøg, og at der kan stilles vilkår om, at du lader medbragte genstande og yderbeklædning undersøge.

Der er regler om, i hvilket omfang de indsatte må have deres egne genstande og penge i institutionen. Hos den enkelte institution kan du

få nærmere vejledning, hvis du ønsker at give en indsat genstande eller penge.

Breve, som du sender til en indsat, vil normalt ikke blive gennemlæst af personalet, men åbnes normalt af personalet i den indsattes påsyn for at hindre indsmugling. Et brev, som du sender til en indsat, kan dog i nogle situationer blive gennemlæst. Tilsvarende kan et brev tilbageholdes. Normalt skal brevet tilbagesendes, og i alle tilfælde skal afsenderen orienteres om tilbageholdelsen senest fire uger efter.

Om de indsattes mulighed for udgang og for at telefonere, se nærmere ovenfor.

I lukkede fængsler og arresthuse er det strafbart, hvis du har en mobiltelefon med, når du er på besøg.

Tavshedspligt

Alt personale i fængsler, arresthuse og Kriminalforsorgen i Frihed har tavshedspligt.

Oplysninger om den indsatte kan ikke videregives til de pårørende eller andre udenforstående. Det er kun den indsatte selv, der må fortælle f.eks. de pårørende om personlige forhold, medmindre den indsatte giver personalet lov til det.

Telefonrådgivning

Hvis du har spørgsmål, kan du tale med en socialrådgiver i Kriminalforsorgen og få oplysninger om regler og rettigheder via Kriminalforsorgens anonyme telefonrådgivning på tlf. 70 26 04 06.

Rådgivningen er åben alle hverdage fra kl. 9.00–15.00 og 19.00–22.00. I weekenderne er rådgivningen åben kl. 12.00–18.00.

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Strandgade 100
1401 København K

Telefon 72 55 55 55

www.kriminalforsorgen.dk
dfk@kriminalforsorgen.dk

I denne folder kan du læse om de vigtigste regler, der gælder for afsoning af fængselsstraf. Hvis du vil vide mere, kan du låne regler og love hos personalet. Du kan også altid spørge personalet, hvis der er noget, du er i tvivl om.

DFK 160 da (02-2009)

Tryk: De Grafiske Fag, Statsfængslet i Nyborg, tlf. 7255 2780

Layout: Rumfang.dk